

Posudek na diplomovou práci

Jitky Oliberiusové

Kriminologické aspekty kriminální recidivy

Práce v rozsahu 96 stran byla odevzdána: 2.4.2012

V rozsáhlé práci se diplomantka věnuje tématu v posledních letech odborníky málo diskutovanému, a to kriminální recidivě, konkrétně jejím kriminologickým aspektům. Přestože kriminální recidiva je trvale nazírána jako závažný celospolečenský problém, nedostává se jí odpovídající pozornosti. Je to, mimo jiné, způsobeno faktem, že diskuse o ní předpokládají značné odborné znalosti zúčastněných, a to znalosti z různorodých vědních oborů. Znalosti nikoliv povrchní a zastaralé. Je jen škoda, že souběžně s ukončením předložené práce byla ukončena a publikována i studie IKSP na téma „Kriminální recidiva a recidivisté“, a diplomantka tak neměla přístup ke zjištěním v této publikaci zveřejněným. To však neubírá diplomové práci na aktuálnosti a autorce nelze upřít odvalu věnovat se tématu, s relativně omezeným množstvím dostupných informací.

Jako cíl práce si autorka stanovila obsáhnout problematiku kriminální recidivy, shrnout dostupné poznatky k této tématice, zhodnotit současné prostředky sloužící k potlačení recidivy a navrhnout jejich zefektivnění. Dosažení vytčeného cíle předpokládalo studium odborné kriminologické literatury (které je v ČR poskrovnu a platí to též o zahraniční literatuře) a provedení analýzy statistických údajů o kriminální recidivě a recidivistech v ČR, zpracovávaných policií a trestní justicí. Všechny tyto nároky autorka splnila.

V celé práci je kladen důraz na kriminologické pojetí recidivy, byť autorka uvádí i další, především trestně právní. Také podrobně popisuje, jak reaguje na recidivu nový trestní zákoník. Upozorňuje, že je na úvaze soudce, zda u souzeného pachatele bere ohled na předchozí odsouzení, jako na přitěžující okolnost atd. Rozebírá co to je pseudorecidiva, recidiva generální a speciální, recidiva v pojetí užším či penologickém. Sama autorka nepovažuje současný právní přístup k recidivě za dostatečný a za východisko svého postoje uvádí teorii odstrašení „Three Strikes and You're Out“ (aplikovanou v USA, Anglii, ale v upravené podobě i na Slovensku) a domnívá se, že zpřísnění postihu kriminální recidivy

trestním právem by mělo pozitivní výsledky nejen ve vztahu k jednotlivým recidivistům, ale i jako činitel generální prevence kriminality.

Velká pozornost je v práci věnována současnému stavu a struktuře kriminální recidivy v ČR. V přílohách je pak zjištěný stav ilustrován přehledně zpracovanými barevnými tabulkami a grafy, jejichž základními zdroji jsou statistická data policie a trestní justice. Jen příloha č. 4 – „Porovnání podílů recidivy na kriminalitě dle odlišného chápání pojmu recidiva“ znázorňuje, dle mého názoru spolu věci nesrovnatelné – nejde jen o odlišnosti výkladu obsahu pojmu recidiva různými rezorty, ale i o odlišnosti ve sběru, zpracování a výkladu statistických údajů o recidivě zmiňovanými rezorty.

Velice kvalitně jsou zpracovány též části pojednávající o osobnosti recidivujícího pachatele a obecně o kriminální kariéře, která často bývá s kriminální recidivou ztotožňována. Samostatné kapitoly jsou věnovány postpenitenciární péči a výkonu trestu odnětí svobody u recidivistů. V přílohách jsou pak doplněny několika grafy a tabulkami. I v této části práce diplomantka komentuje citované poznatky a současně uvádí vlastní stanoviska a návrhy, především pak na zefektivnění postpenitenciární péče změnou právní úpravy (která by měla stanovit povinnou účast na postpenitenciární péči – str. 71). Je smutné, že obecné požadavky na penitenciární péči publikované Suchým v roce 1983 a zde citované na str. 63 stále nejsou při výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody naplňovány – možná i proto počet recidivujících pachatelů v ČR nejen že neklesá, ale stále stoupá.

Jednu větší poznámku bych měla ke zdůraznění tvrzení, že současný **podíl** recidivistů mezi pachateli je alarmující (str. 16, ale i jiné). Pojem „alarmující“ snad by bylo možno uplatnit, pokud by zvyšující se podíl recidivistů ilustroval jen „účinnost“ současné trestní politiky. V kriminologii však bývá uplatňováno i další vysvětlení zvyšujícího se podílu recidivistů mezi stíhanými pachateli: je to snižující se výskyt ve stabilizující se společnosti kriminogenních faktorů, které napomáhají ke vzniku kriminálního jednání u jinak zákona dbalých občanů – tj. snižující se podíl prvopachatelů automaticky zvyšuje podíl recidivistů.

Získání maxima informací o řešeném tématu se diplomantka zhostila se ctí. Totéž platí i o samostatnosti v přístupu k dosažení všech zamýšlených cílů práce, včetně kvality provedených analýz a logické argumentace u vlastních názorů k jednotlivým poznatkům. Celá

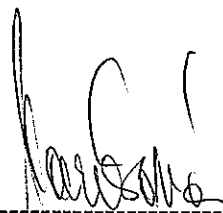
práce prokazuje odbornou vyzrállost autorky a k tomu je i velmi čtivá. Rozsahem i hloubkou zpracování tématu přesahuje nároky kladené na diplomovou práci.

Otázka k zodpovězení při obhajobě: Čím se liší kriminologické pojetí recidivy od trestně právního?

Práci doporučuji k obhajobě.

Klasifikační stupeň: výborně

V Praze dne 23. dubna 2012

oponent diplomové práce
PhDr. Alena Marešová, Ph.D., IKSP Praha